

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

Tractatus I. Prooemialis De Principiis communibus Doctrinae Moralis,
Conscientia, Actu Humano, Et Peccato In Genere

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Subsectio II. De Violentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59488](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59488)

ignorans gravitatem poenae. Unde etiam resol-
vit Sanchez l. 4. in Decalog. c. 22. n. 19. Si quis
voveat non fornicari, v. g. sub poena profitendi
Religionem, & postea, etiam memor voti, sed
inimem poenae, fornicetur, non obligabitur poe-
na; quia est exorbitans. Votum enim obligat ad
modum legis: lex autem non obligat ad poenam
exorbitantem ignoratam. Secus in nostra sen-
tentia dicendum, si poena voto annexa non exor-
bitans, sed moderata fuisset, v. g. oratio, jejunium
&c. Quod tamen ipsum non improbabiler
etiam admittunt alii *respons.* i. allati.

SUBSECTIO II.

De Violentia.

SUMMARIA.

40. Violentia quid? & quomodo inter se conveniant, &
differant violentum, coactum, involuntarium, & ne-
cessarium.
41. Violentia in actibus voluntatis elicitis positivè non tol-
lit voluntarium;
42. Sed saltem in imperatis, seu potius, imperabilibus
43. Tollit omne voluntarium:
44. Adeoque & omnem culpam, seu peccatum.

Violentia est vis ab extrinseco illata alicui 40
cogens ad aliquid agendum, vel patiendum
contra ejus naturalem, vel elicitam inclinatio-
nem, seu appetitum. Non omninò conveni-
unt, sed non nihil differunt inter se

*Violentum, coactum, involuntarium,
necessarium.*

Violentum definitur ab Aristotele 3. Ethic. c. 1. *Cujus principium est extra, passivè conferente vim.* Quod debet intelligi, non tantum negativè, sed etiam positivè: hoc est: passivè, vel virtute suâ intrinsecâ non modo non operante, sed etiam renitente, ac resistente actioni violentæ. Alioquin illuminatio aëris v. g. est ei violenta. Hoc convenit omnibus rebus, etiam inanimatis, & potius dicitur, quod est contra naturalem rei inclinationem, ut motus lapidis sursum. *Coactum* etiam requirit, ut sit à principio extrinsecò, & contra inclinationem passivè elicitam, ideòque solis cognoscentibus competit, hominibus, brutisque commune. *Involuntarium*, præterquam, quòd ipsa voce soli hominibus competat, principaliter tantum requirit, quòd fiat contra inclinationem voluntatis renitentem, sive deinde sit à principio etiam extrinsecò, sive intrinsecò, ut motus primò primi post adventum tiam repugnante voluntate perdurantes, vere involuntarij: at non coacti, quia non à principio extrinsecò. *Necessarium* contra dicitur, quòd fiat à principio determinato ad unum sive intrinsecò, sive extrinsecò, & quidem semper secundum naturalem inclinationem, non tamen secundum per secundum inclinationem elicitam. Ut motus naturales hominis, voluntati aliquando voluntarij, aliquando involuntarij, aliquando involuntarij. Vide dicta *num. 17.*

ASSERTIO VI.

Volentum, seu coactum, non in actibus voluntatis elicitis, activè & positivè, sed imperatis tantum, tollit omne voluntarium, omnemque culpam. Certa apud omnes.

§. I.

Non in actibus voluntatis elicitis; ut velle, vol- 41
 le, amare, odisse &c. In his enim repugnat violentari voluntatem. Quia violentum est à principio extrinseco, & contra inclinationem passivè: atqui omnis actus voluntatis elicitus est à principio intrinseco scil. ipsius voluntatis, & maximè secundum inclinationem ipsius, cum sit ipsa ejus elicita, & actualis inclinatio in objectum, si unum horum desit, hoc ipso non erit actus elicitus voluntatis. Aut dato, quòd DEUS præviè possit determinare, & cogere voluntatem ad eliciendum aliquem actum renitente ipsâ, erit fanè ille actus involuntarius, at minimè violentus, quia non à principio extrinseco immediatè, ut vides: ergo implicat voluntatem violentari, vel cogi quoad actum aliquem elicitem: nim: *activè & positivè*. Quia sine dubio potest voluntas à DEO violentari. 1. *passivè* ad recipiendam aliquam formam contra ejus naturalem, vel elicitam inclinationem, uti defacto experiuntur animæ damnatæ: 2. Etiam *negativè*, ad non agendum, seu non producendum aliquem actum, ad quem maximè inclinatur. Potest enim DEUS subtrahere suum

suum concursum, sine quo nullum potest ad
elicere.

§. II.

42 **S**ed imperatis tantum, : vel potius impera-
bus aliarum potentiarum, praesertim exte-
rum actibus, ac motibus voluntas violentari,
cogi potest, quatenus contra ejus inclinationem
& imperium potentiae, vel membra externa
sunt à principio extrinseco illata vi compelli
compesci ad agendum, non agendum, vel
tiendum aliquid: hoc autem fieri posse, imò
facto fieri, nimis notum est; ergo &c. Quae
quam nec sic quidem ipsae potentiae seu membra
ad agendum directe violententur, sed indirecte
tantum & applicativè; v. g. oculus vi apertus
violentatur ad elicendam ipsam visionem, quae
necessariò elicit, sed solum quoad applicationem
potentiae ad objectum. Sed de his satis.

§. III.

43 **T**ollit omne voluntarium. Imò debet
dere simpliciter involuntarium, ex ipsa
finitione violenti, & coacti, quòd nim. fiat à prin-
cipio extrinseco contra ejus naturalem, vel elici-
tam inclinationem: utpote appetitu seu volunta-
te non modò minimè cooperante, vel consensu-
ente, verum etiam omnimodè resistente, resis-
tente, nolente. Alioquin eo ipso, quo voluntas
quomodolibet expressè vel interpretativè consensu-
taret ad aliquid extrinsecum sibi illatum, jam ce-
saret esse voluntarium simpliciter, & inciperet
voluntarium saltem secundum quid. Quia,
optim

optimè notat S. Thomas. 1. 2. q. 6. art. 5. *Licet, qui volens patitur, non conferat agendo, confert tamen volendo pati.* Unde Passio Christi, quamvis eatenus fuerit violenta, quatenus causata fuit ab extrinseco principio contra inclinationem naturalem, ac elicitam appetitûs inferioris, non tamen fuit simpliciter violenta, & voluntaria, sed potius voluntaria simpliciter, quatenus acceptata à promptissima voluntate Christi, secundum rationem superiorem, & voluntatem divini Patris.

§. IV.

Omnemque culpam, seu peccatum tollit prædicta violentia, vel coactio; cum nihil possit esse peccatum, nisi voluntarium. Nullo ergo modo peccat. 1. Qui violenter aperto ore, vinoque infuso inebriatur. 2. Qui violenter inclusus cogitur omittere Sacrum. 3. Qui violenter tractus ad Idola per vim curvatur genibus, prosternitur, manus cum thure violenter prunis admoventur (ut quandoque factum SS. Martyribus) non committit Idololatriam formalem, ut habetur c. *Majores de Baptismo*. 4. Virgo vi oppressa non peccat, neque virginitatis Laureolam amittit, uti ex S. Augustino & aliis Patribus habetur causa 32. q. 5. c. 3. Verùm in his & similibus casibus violentiæ, ad evitandum peccatum, duo necessaria sunt: Unum, ut violentiam passus, v. g. Virgo oppressa, habeat constantem voluntatem contrariam; quamprimum enim quocunque modo consenserit, jam cessabit violentia, & incipiet voluntarium atque peccatum;

O 5

44

tum: Alterum, ut impediatur exterius, v. g. resistendo corporis conatu, atque connisu, quatenus utiliter potest, & rationabiliter debet. Alioquin eo ipso, quò tantum potest & debet, non imputatur, censetur consentire interpretative, adeo peccare, uti colliges ex *Deut. c. 22.* ubi statuitur in domo juberetur lapidari, in agro non. Quia in domo utiliter clamare potuisset, quod non fecerit, sponte consensisse merito perimitur.

SUBSECTIO III.

De Metu.

SUMMARIUM.

45. Metus est instantis, vel futuri mali causa mentalis.
46. Metus alius est ab intrinseco alius ab extrinseco.
47. Alius gradis, alius levis.
48. Alius reverentialis.
49. Metus quicumque non perturbans rationem, non involuntarium simpliciter.
50. Adeoque nec per se tollit actum bonum.
51. Nec in toto excusat à peccato;
52. Nisi quandoque indirectè, quatenus in casu gradis mali lex subinde obligare cessat.
53. Et quicumque ratione excusat à culpa, in toto, & eadem etiam excusat à pena.
54. Nec infirmit promissiones, vota, contractus, &c.
55. Nisi sit gradis, & injustè incussus ad extorquendum:
56. Unde probabilissimè etiam ipso jure naturæ irriti non tantum omnes omninò contractus, vel promissiones tali metu extortæ,
57. Sed etiam vota quævis, non jurata.
58. Non tamen juramenta: